

Examenul național de bacalaureat 2026

Proba E. c)

Istorie

Varianta 2

Filiera teoretică, profil umanist, toate specializările; Filiera vocațională - profil artistic, toate specializările; - profil sportiv, toate specializările; - profil pedagogic, specializările: bibliotecar-documentarist, instructor-animator, instructor pentru activități extrașcolare, pedagog școlar, educator-puericultor; - profil teologic, toate specializările.

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

I. TÊTEL

(30 punct)

Olvassa el figyelmesen az alábbi forrásokat:

A. 1945. március 23-án, két héttel a P. Groza kormány hivatalba való beiktatása után, kiadott egy törvényrendeletet a mezőgazdasági reformra vonatkozóan. A törvényrendelet előírta az összes 50 hektár feletti magántulajdonban levő földbirtokok kisajátítását [...] semmiféle kártérítés nélkül. [...] A reform jelentős részét képezte a kisajátított birtokokról az összes munkaeszköz elkobzása, mivel ezeket az új, a parasztság számára létrehozott mezőgazdasági gépeket kölcsönző központok felszerelésére használták fel. [...] Ezek a központok a későbbi erőltetett kollektivizálás irányába tett jelentős lépések voltak. [...] Hogy meggyőzzék a parasztokat [...] a magántulajdon megőrzése melletti komoly elhatározásról, a kormány kérte egy bizonyos összeg állam számára történő befizetését a kapott földekért cserébe. Az összeg nem volt nagy, nem jelentett pénzügyi terhet [...], viszont fontos volt, mivel a Kommunista Párt (Partidul Comunist) [...] arra használta fel a befizetés tényét, hogy bizonyítsa a parasztoknak, hogy a földek feletti tulajdonjoguk végleges. [...]

A Groza kormány [...] kitüntetett figyelmet szentelt az iparnak. Maradéktalanul követte az 1945 októberében lezajlott Kommunista Párt Országos Konferenciája (Conferința Națională a Partidului Comunist) által vázolt elveket és stratégiát. (K. Hitchins, *România 1866-1947*)

B. 1948-1950 között, az első szakaszban „államosították”, vagyis elkobozták az ipari vállalatokat, bankokat, kórházakat és gyógyszertárakat, színházakat, mozikat, üzleteket, lakásokat, stb. [...] Gyakorlatilag, a magántulajdont megszüntették. [...] 1949-ben kezdetét vette az erőltetett kollektivizálás, vagyis a magántulajdonban lévő földek burkolt elkobzása, amely 1962-ben fejeződött be sok megfélemlítés, zaklatás, letartóztatás és bűncselekmény után. A parasztok ellenálltak a földjeik elrablásának és csaknem mindenütt különböző ellenállási módokba kezdtek. [...] Végeredményben a szántóföldek 96%-a a „kollektív mezőgazdaságok” – KMG (később átnevezték „mezőgazdasági termelőszövetkezeteké” – MTSZ) részét képezte. Amikor gyakorlatilag elkobozták és állami ellenőrzés alá vontak mindent, azt állították, hogy a földek és a termelőeszközök nem a parasztok, mint magánemberek, hanem a parasztközösségek tulajdonai.

A gazdaságban, [...] mindent az ötéves és tízéves terveknek rendeltek alá, amelyek „történelmi sikerekhez” és „korszakos megvalósításokhoz” kellett vezessenek. A Kommunista Párt, amelyet 1948-1965 között Román Munkáspártnak (Partidul Muncitoresc Român) hívtak, ellenőrzött és irányított mindent. A párt élén 1965-ig Gheorghe Gheorghiu-Dej állt.

(I. A. Pop, *Scurtă istorie a românilor*)

Válaszoljon a források alapján az alábbi követelményekre:

1. Nevezze meg, az **A** forrás alapján, az intézményt, amely 1945-ben kiadta a törvényrendeletet!
2 pont
2. Írjon ki a **B** forrásból egy információt a kollektivizálásra vonatkozóan!
2 pont
3. Nevezzen meg egy-egy politikai vezetőt, amelyeket az **A**, valamint a **B** forrás említ!
6 pont
4. Írja ki a vizsgalapra annak a forrásnak a betűjelét, amely azt támasztja alá, hogy az ötéves terveket a gazdaságban alkalmazták!
3 pont
5. Írjon ki a vizsgalapra az **A** forrásból két olyan információt, amelyek között ok-okozati összefüggés van, és emelje ki mindkét információ szerepét (*ok*, illetve *okozat*)!
7 pont
6. Mutasson be két olyan történelmi eseményt, amelyeket Románia (România) a nemzetközi kapcsolatok terén hajtott végre az 1949-1980 közötti időszakban!
6 pont
7. Határozzon meg egy hasonlóságot két olyan politikai gyakorlat között, amelyeket 1991-1999 között alkalmaztak Romániában!
4 pont

II. TÉTEL

(30 pont)

Olvassa el figyelmesen az alábbi forrást:

„A Kárpátokon (Carpați) túlra eljutott [...] moldvai forradalmárokat mélységesen meghatotta a Balázsfalvi (Blaj) Gyűlés. 1848. május 12-én Brassóban (Brașov) kiadták az *Elveink a haza megreformálásáért (Prințipiile noastre pentru reformarea patriei)* című programot, amely előírta: [...] a parasztok földhöz juttatását kártérítés nélkül [...], „Moldva (Moldova) és Havasalföld (Valahia) egyesülését egy független román államba”. [...]

A Forradalmi Bizottság (Comitetul revoluționar) és a végrehajtó bizottság előkészítették [...] a forradalom kirobbantását Havasalföldön (Țara Românească) [...]. Eldöntötték, hogy a tettek mezejére lépnek, elhatározva, hogy a forradalmi tevékenység 1848. június 9-én kezdődjön Bukarestben (București) és más helyszíneken is: Islaz, Telega, Ocnele Mari stb. [...] Értesülve a Forradalmi Bizottság cselekvési terveiről és a forradalom közelgő kitöréséről, a hatóságok [...] elnyomó intézkedésekbe kezdtek, letartóztatásokat végrehajtva a forradalmárok vezetőinek soraiban. Ennek következtében a forradalom nem tudott kitörni [...] az ország több pontján.

Islazon (Islaz) a forradalom kitörése optimális körülmények között zajlott. Ion Heliade Rădulescu, Ștefan Golescu és Radu Șapcă lelkesek jártak az élen, az első felolvasta a *Kiáltványt (Proclamația)* [...]. Az első pontban meghatározták Havasalföld „nemzetközi helyzetét”, amelynek a „kapcsolata változatlan [...] maradt a Fényes Portával [Oszmán Birodalom] (Imperiul Otoman)” [...]. Ugyanakkor Havasalföld kinyilvánította „közigazgatási és törvényhozói függetlenségét”, vagyis autonómiáját, visszautasítva bármelyik külső hatalom beavatkozását [...]. A *Kiáltvánnyal* az állampolgárok politikai egyenlősége, a sajtó „teljes” szabadsága és a bojári rangok megszüntetése az új társadalom felépítésének alapját jelentették. [...] A *Kiáltvány* értelmében az állam élén a „felelős” és az összes társadalmi osztály által öt évre választott uralkodó állt. [...] A Törvényhozó Gyűlés (Adunarea Legislativă) [...] „a társadalom összes rétegének képviselőiből” állt. [...] Létrehozták a nemzeti gárdát. Megkülönböztetett figyelmet kapott a tanügy, a közoktatás „egyenlő és teljes lett minden román számára”.

(Istoria românilor)

Válaszoljon a forrás alapján az alábbi követelményekre:

1. Nevezzen meg egy havasalföldi forradalmárt, akit a forrás említ! **2 pont**
2. Pontosítsa a századot, amelyre az adott forrás vonatkozik! **2 pont**
3. Nevezze meg a forrás alapján a moldvai forradalmárok által megalkotott programot, valamint ennek egy előírását! **6 pont**
4. Nevezzen meg a forrás alapján két információt a Forradalmi Bizottságról! **6 pont**
5. Fejtse ki véleményét az adott forrásból kiindulva az Islazi *Kiáltványra* vonatkozóan, és támassza alá a fenti forrásból vett két információval! **10 pont**
6. Érveljen egy megfelelő történelmi tény bemutatásával azon kijelentés mellett, miszerint 1863-1883 között a román állam egy belpolitikai cselekménye hozzájárult ennek modernizálásához! (Pontot ér a megfelelő történelmi tény bemutatása, valamint az ok-okozatiságot és a következtetést kifejező szavak használata.) **4 pont**

III. TÉTEL

(30 pont)

Írjon egy megközelítőleg két oldalas esszét a románok részvételéről a nemzetközi kapcsolatokban a XIV. század második felétől a XVI. századig, figyelembe véve az alábbi szempontokat:

- mutasson be egy, a románok által végrehajtott történelmi eseményt a nemzetközi kapcsolatok terén az 1380-1400-as időszakból;
- említse meg két katonai tevékenységet, melyben a románok részt vettek az 1401-1456 közötti időszakban;
- említse meg egy diplomáciai tevékenységet, amelyet a románok hajtottak végre az 1457-1500 közötti időszakban, és említse meg ennek két sajátosságát;
- fejtse ki véleményét a románok részvételéről a nemzetközi kapcsolatokban a XVI. században, és támassza ezt alá egy történelmi érveléssel!

Figyelem! Pontot ér a megfelelő történelmi nyelvezet használata, az esszé felépítése, az ok-okozati összefüggések kiemelése, a történelmi érv kidolgozása (megfelelő történelmi tény bemutatása, az ok-okozatiságot és a következtetést kifejező szavak használata), a történelmi események megfelelő időrendi/logikai sorrendjének, valamint a terjedelmi követelményeknek a betartása is.